

Stačí pohrozit. Výmluvy. Nad vyúčtováním elektřiny dal expert návod

02.06.2022 4:44 | Rozhovor

Na Slovensku pohrozili energetickým firmám padesátiprocentním zdaněním horentních zisků a ty hned snížily ceny, sdělil ParlamentnímListům.cz energetický expert Ivan Noveský s tím, že česká vláda se k tomu nemá. Vyjádřil starosti českých občanů nad ročním vyúčtováním energií, které právě nastává. Přidal i další konkrétní informace, které by dle něj lidé měli znát.

Foto: kr-pardubicky.cz

Popisek: Elektrárna Chvaletice

reklama

Lidé s hrůzou očekávají oznámení o navýšení záloh na energie. ČEZ oznámil brutální skok, místy až o 50-70 procent. Co na to říkáte?

Celé to pracovně nazývám Fialova dražota, je to projekt likvidace nízko i středně příjmových skupin obyvatelstva. Tyto ceny už prakticky nikdo není schopen utáhnout, přitom jsou úplně zbytečné a nesmyslné.

Nepůjde jen o giganticky vyšší vyúčtování v domácnostech, ale porostou dále ceny všeho, protože bez plynu a elektřiny není nic. Co mohou lidé dělat, když na to nemají? Bude letos v zimě opravdu zima?

Jestli se té zimy dožijí, tak asi ano. Víte, tady je zásadní problém, na který se skoro nikdo nedívá. Ale proč se tolik zvedá cena elektřiny? Máme snad postavenou novou jadernou elektrárnu, která by se musela začít splácet? Máme snad postavené nové uhelné elektrárny, které by se musely splácet? Nebo tady máme pořád stejné zdroje a pouze se úplně nesmyslně pořád navyšuje cena bez jediného důvodu?

Plyn je zcela jiná kategorie, protože ten nemáme vlastní a nakupujeme ho. Přesto tady je životně důležitá otázka, proč nakupujeme předražený plyn od Němců za mnohonásobně vyšší ceny než ho Němci kupují od Rusů a nám ho pak přeprodat. Proč plyn také nenakupujeme přímo jako Němci, Rakušané, Maďaři a další státy? Cena plynu by neměla u nás překročit 15 Kč za kubík.

Realita je úplně jiná, podle nových ceníků vychází u nejméně spotřebitelů cena 50 Kč za kubík včetně distribuce a poplatků. Kde to jsme? Totální nesmysl.

Cena elektřiny, kterou si sami vyrábíme, je dána burzou v německém Lipsku a nikoli reálnými ukazateli a náklady na výrobu.

Je to vlastně dáno pražskou burzou, protože je to spojená nádoba. Naše burza je dceřinkou té lipské a ceny se určují v Lipsku. Ceny na burze absolutně nesouvisí s vlastními náklady, nesouvisí s ničím.

Co s tím tedy?

Stačí se podívat na Slovensko, kde položili nůž na krk slovenským elektrárnám, že buďto budou mít 50 procentní zdanění toho obrovského nadzisku, který mají z jaderné elektřiny, anebo se domluvíme. Přestože má na Slovensku stát podíl zhruba 30 procent, zatímco u nás v ČEZu má náš stát 70 procent vlastnický podíl, se na Slovensku domluvili a mají zastropovanou cenu na 62 euro na MWh. Ten strop mají do roku 2024. Neexistuje jediný důvod, aby se u nás neudělalo totéž.

Vláda tu argumentuje hloupě tím, že by se minoritní akcionáři mohli naštvat a žalovat vládu. Zlobit by se ale mohli už dávno, protože ČEZ je největším vlastníkem solárních elektráren v České republice a solární elektrárny jsou také zdaněny mimořádnou daní. Pokud mohla být uvržena mimořádná daň na solární elektřinu, proč by nemohla být mimořádná daň na elektřinu z jádra? Vyrábíme v jaderných elektrárnách za 0,25 Kč na kWh a lidé za to pak platí 11 Kč. To je přece zvrácené.

Argumenty vládních představitelů, že s tím nic dělat nejde, jsou jenom výmluvy? Stačí vůle a půjde to změnit?

Když se něco dělat nechce, je to horší, než když se nemůže. Kdyby ceny nebyly pro lidi i průmysl tak likvidační, byly by ty vládní argumenty k smíchu. Jenomže ono to celé k smíchu není.

Není žádný problém to řešit tak, jak to vyřešili třeba Slováci. Dělají to tak prakticky všichni, protože mají zájem chránit vlastní občany. Kdybychom tu měli českou vládu, určitě by to také dělala. Nevím, čím tahle vláda je.

Ve středu začalo platit snížení spotřební daně na pohonné hmoty o 1,50 Kč, do toho ale další unijní balík protiruských sankcí a ceny stejně porostou, takže snížení spotřební daně nakonec bude k ničemu, protože ceny porostou rychleji...

Tady je složitější pro stát do toho vstoupit, protože rafinérie nejsou v českých rukách. Není to však otázka, kterou bych se výrazně zabýval, protože se zabývám hlavně plynem, elektřinou a teplem. V každém případě se řešit dá všechno. Mluvil jste o protiruských sankcích. To vůbec není pravda. V Bruselu vyhlášují protičeské a protievropské sankce. Jaký to má dopad? Zvedají se ceny a Rusové díky tomu vydělávají mnohem víc na mnohem menším množství ropy, kterou dodávají. Navíc dodávají ropu do Indie a pokud vím, tak Čína také začala od Ruska nakupovat asi o 750 tisíc barelů ropy víc, než před krizí. Prostě to Rusové prodají jinam.

Dopady těchto sankcí jsou nejhorší vůči České republice, státům V4 i Evropě jako takové. Bez ruského plynu by padlo i Německo. Tam sice říkají, že by to přežili, ale jejich průmyslníci konstatují, že by šlo o tak drastické přežívání, že by se to mohlo rovnat klinické smrti. Jak jsem už říkal, sankce tohoto typu se primárně nedotýkají Ruska, ale nás. Ruska se dotýkají sankce typu zavření obchodů, výroby nebo zastavení dodávek luxusního zboží, což se Ruska dotkne a může způsobit nespokojenost ruských obyvatel.

Sankce vůči ropě a zemnímu plynu nemají na Rusko negativní ekonomický dopad. Na ně to dopadá spíše pozitivně, zatímco nás to likviduje. Na tohle by se snad mělo udělat referendum, ať se lidé rozhodnou, jestli chtějí embargo a kupovat kubík plynu za 70 Kč. A možná to poroste ještě výš, pokud budeme v budoucnu závislí pouze na LNG.

Ještě zpátky k elektřině. Pokud vláda podle vás adekvátně nereaguje, nezbývá tedy než si na to zvyknout? Těžko se už ceny dostanou na starou úroveň.

Před časem jsem diskutoval s jedním kolegou, který říkal, že v Dublinu stojí jedna kWh 20 Kč. Reagoval jsem, že ano, ale v Dublinu je úplně jiná kupní síla než u českých občanů. Opravdu to chceme dotáhnout tak daleko? Připomínám, že jsme stále exportér elektřiny. Loni jsme vyrobili celkem 79 TWh elektřiny. 61 TWh jsme v České republice spotřebovali a 11 TWh jsme vyvezli. Každý rok vyvážíme obrovská kvanta elektřiny. Okolní státy to od nás kupují a co budeme dělat, když omezíme naše zdroje? Že to nakoupíme jinde? Slyšel jsem jednoho europoslance, co tvrdil, že to není problém, že zdroje v ČR můžeme omezit a zbytek elektřiny dovézt. Jenže není odkud! On funguje v Bruselu a tam má elektřinu ze zásuvky zadarmo, takže si asi chudák myslí, že se elektřina bere v zásuvce. Tihle lidé si vůbec neuvědomují, do čeho se naše ekonomika a průmysl řítí.

Zemní plyn můžeme za nějakých 5-10 let nahradit, třeba v rámci LNG, ale co budeme dělat těch pět let do té doby? Kdybychom chtěli plyn nahradit elektřinou, což reálně nejde, ale dejme tomu teoreticky, že ano. Loni jsme prostřednictvím jaderných zdrojů vyrobili 29 TWh elektřiny. Pokud bychom teoreticky chtěli elektřinou nahradit celou spotřebu plynu, museli bychom vyrobit dalších 100 TWh elektřiny. A 100 TWh jsou další tři Temelíny a troje Dukovany. Dovedete si představit, že za rok postavíme šest nových jaderných elektráren, když nejsme schopni za bůhví kolik let ani zadat soutěž na jeden jediný blok? Nesmysly.

Podle premiéra Fialy je Rusko nespolehlivý dodavatel a ČR se musí energeticky zabezpečit, i když to bude krátkodobě drahé. Dlouhodobě to prý drahé nebude... Co na to vy jako expert?

Nevím, kde pan premiér přišel na to, že je Rusko nespolehlivý dodavatel. Rusko (a dříve Sovětský svaz) sem dodává plyn 60 let zcela bez problémů, bez jediného zaváhání. V roce 2009 byla sice plynová krize, ale to byl problém s Ukrajinou. Jak mohl pan premiér přijít na to, že je Rusko nespolehlivý dodavatel? Pracuji v plynárenství 40 let a nezažil jsem s dodávkami ruského zemního plynu jediný problém. Říkat, že se teď odřízneme od ruského zemního plynu a nic se nestane, je asi totéž jako si myslet, že si dám kolem krku špagát, pověsím se na strom a budu si myslet, že se mi nic nestane.

Pokud by vláda skutečně hledala řešení, tak má nakoupit české plynové zásobníky. Nyní je ideální šance, protože německá RWE jich v České republice šest prodává. Místo toho chce vláda investovat někde v Ománu nebo i jinde do LNG terminálů. To jsou strašné fantasmagorie za obrovské peníze, které stejně zaplatí spotřebitelé a stejně odtud ten plyn bude nejdřív možná za pět let, spíš to potrvá déle.

Petr Fiala tvrdí, že ve vztahu k energetické krizi dělá vláda správné věci. Můžeme vyjmenovat, co všechno vláda pro občany v této oblasti udělala?

Toto je velmi jednoduchá otázka a mohu to bez problému vyjmenovat. Nic.